

Rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 22.05.1991, sp. zn. 7 Tz 28/91, ECLI:CZ:NSSR:1991:7.TZ.28.1991.1

Číslo: 29/1992

Právní věta: Konanie páchatela, ktorý v úmysle získať výplatu Športky predloží v zberni nájdený diel tiketu určený pre prihlasovanie výhry v presvedčení, že ide o tiket platný, nie je síce trestným činom podvodu podľa § 250 Tr.zák., môže však podľa okolností zakladať znaky trestného činu zatajenia veci podľa § 254 Tr.zák., resp. pokusu tohto činu.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 22.05.1991

Spisová značka: 7 Tz 28/91

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Podvod, Zatajení věci

Předpisy: 140/1961 Sb. § 250
§ 254

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29

Konanie páchatela, ktorý v úmysle získať výplatu výhry Športky predloží v zberni nájdený diel tiketu určený pre prihlasovanie výhry v presvedčení, že ide o tiket platný, nie je síce trestným činom podvodu podľa § 250 Tr. zák., môže však podľa okolností zakladať znaky trestného činu zatajenia veci podľa § 254 Tr. zák., resp. pokusu tohto trestného činu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. mája 1991, sp. zn. [7 Tz 28/91](#))

Najvyšší súd SR na základe sťažnosti pre porušenie zákona podanej generálnym prokurátorom SR v neprospech obvineného J. B., zrušil právoplatné uznesenie okresného prokurátora v Prešove z 26. septembra 1990, sp. zn. Pv 883/90, pre neúplné zistenie skutočného stavu veci a tomuto prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia :

Okresný prokurátor v Prešove uznesením z 26. septembra 1990, sp. zn. Pv 883/90, ktoré sa stalo právoplatným, zastavil podľa § 172 ods. 1 písm. c) Tr. por. trestné stíhanie proti obvinenému J. B. pre

pokus trestného činu podvodu podľa § 8 ods. 1, § 250 ods. 2 Tr. zák., ktorý mal spáchať tak, že začiatkom mesiaca mája 1990 v 18. stávkovom týždni na pošte v Sabinove, okr. Prešov, podal tiket športky, kde vyplnil dva stĺpce a po vylosovaní na diel A dopísal tretí stĺpec a 11. mája 1990 si prišiel vyzdvihnúť výhru v treťom poradí prvého ťahu vo výške 12 541 Kčs a keď mu táto vyplatená nebola, tak výhru reklamoval. V prípade vyplatenia výhry by poškodil podnik Sazka v Prahe o 12 541 Kčs.

Svoje rozhodnutie v podstate odôvodnil tým, že výsledkami doterajšieho dokazovania nebolo preukázané, že skutok spáchal obvinený. Nebola totiž vyvrátená obhajoba obvineného, že on tiket športky nedoplňoval, tiket mu priniesol jeho syn, ktorý ho našiel. Keď zistil, že na tikete je výhra v treťom poradí, uplatnil ju na pošte v Sabinove. Musel preto trestné stíhanie zastaviť z dôvodu uvedeného v § 172 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Závery okresného prokurátora sú predčasné, pretože vychádzajú z neúplne zisteného skutočného stavu veci. Nebola dôsledne preverená obhajoba obvineného dostupnými dôkazmi tak, aby bolo možné rozhodnúť o skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania.

Z doposiaľ vykonaných dôkazov je nepochybné, že obvinený 11. mája 1990 na pošte v Sabinove prostredníctvom svedka M. K. uplatnil nárok na výplatu výhry v treťom poradí v prvom ťahu športky v osemnástom stávkovom týždni roku 1990 tým, že predložil A diel tiketu Športky číslo 52296 7636 (ďalej len tiket). Na uvedenom A dieli tiketu výhra mala byť na čísla tipované v treťom stĺpci, pritom ale na dieli B tiketu, odovzdaného v zberni (t. j. na prvopise), boli vyplatené iba dva stĺpce. V dôsledku týchto zistení je dôvodný záver, že diel A tiketu bol dodatočne upravovaný tak, že bol doplnený po ťahu výherných čísel tretí stĺpec číslami platnými pre výhru v treťom poradí prvého ťahu v čiastke 12 541 Kčs. Svedčia o tom správa podniku Sazka na č. l. 31 spisu, oba diely tiketu Športky (č. l. 32 a 33) a výherná listina B. stávkového týždňa Športky z 8. mája 1990. Na základe týchto skutočností bolo obvinenému B. dňa 21. júna 1990 po začatí trestného stíhania oznámené obvinenie pre pokus trestného činu krádeže podľa § 8 ods. 1 a § 247 ods. 1 Tr. zák., pričom takéto právne posúdenie nebolo správne, pretože do účinnosti novely Trestného zákona (zákon č. 175/1990 Zb. účinný od 1. júla 1990) skutok, pre ktorý bol obvinený trestne stíhaný, formálne vykazoval znaky pokusu trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 8 ods. 1 a § 132 ods. 1 písm. c) Tr. zák. za predpokladu, že práve obvinený B. A diel tiketu dodatočne falšoval v úmysle vylákať výplatu výhry v treťom poradí, t. j. 12 541 Kčs.

Obvinený pri výsluchu 21. júna 1990 vypovedal, že predmetný tiket Športky odovzdal v zberni na pošte v Sabinove, pričom vyplnil tri stĺpce a zaplatil vklad 18 Kčs. Po vyžrebovaní čísiel zistil z novín, že vyhral tretiu cenu, preto si ju išiel vybrať na poštu do Sabinova spoločne s Miroslavom K., keďže sám nevie čítať ani písať. Výhru mu odmietli vyplatiť, preto ju reklamoval. Nevie, ako je možné, že na dieli B tiketu sú vyplnené len dva stĺpce, sám A diel tiketu dodatočne neupravoval ani nedoplňoval.

Pri výsluchu dňa 22. augusta 1990 zmenil svoju výpoveď a tvrdil, že predmetný tiket Športky asi tri dni pred 11. májom 1990 našiel jeho syn M. B. pri pošte v Lipanoch a doniesol mu ho domov. Na druhý deň tiket ukázal spolupracovníkovi J. H. spolu s novinami a ten mu zistil, že na tikete je výhra, a to tretia cena. Na tikete boli vyplnené tri stĺpce. S tiketom išiel na poštu v Lipanoch, kde mu povedali, že výhra je v Sabinove. Dňa 11. mája 1990 preto išiel do Sabinova spoločne s M. K. za účelom vybratia výhry. Tiket nijako neupravoval, nevedel o jeho falšovaní, ak by to vedel, nedal by tiket na poštu. Rozpornosť svojich výpovedí zdôvodnil tým, že chcel výhru získať, preto pri prvom výsluchu klamal.

Svedok maloletý M. B., nar. 7. februára 1984 (vyslúchaný v prítomnosti svojej matky) vypovedal, že v máji našiel v Lipanoch pri stánku s párkami Športku, ktorú zobral domov, matke ju však neukázal a dal ju otcovi. Športku poznal, lebo otec (obvinený) športkuje.

Svedok M. H. vypovedal, že obvinený mu začiatkom mája 1990 povedal, že jeho syn našiel kópiu Športky a požiadal ho, aby mu ju pozrel. Podľa novín zistil, že na tikete uhádol päť čísiel.

Svedok M. K. pri výsluchu 21. júna 1990 vypovedal, že s obvineným sa stretol v Sabinove a ten ho požiadal, aby s ním išiel vybrať výhru na Športke. O samostatnom tikete Športky nič uviesť nevedel. Pri výsluchu 22. augusta 1990 však v rozpore s predchádzajúcou výpoveďou tvrdil, že s obvineným sa dňa 11. mája 1990 stretol na stanici v Lipanoch a obvinený ho žiadal, aby s ním cestoval do Sabinova, že má výhru na Športke. Keď sa obvinený dozvedel, že výhru nevyplatia a musí ju reklamovať, tak povedal, že on sa ničoho nebojí, že športkuje už dlho a keď vyhral, tak prečo mu peniaze nechcú dať. Nepovedal mu, že tento tiket našiel. Na dôvody rozporov vo svojich výpovediach svedok nebol vyslúchaný.

Pracovníčka pošty v Sabinove B. M. vypovedala, že obvinený reklamoval výhru po tom, čo mu povedala, že na predložený tiket nemôže výhru vyplatiť, pretože tiket (jeho číslo) nebolo uvedené v zozname výhier v 18. stávkovom týždni Športky.

Svedkyne A. K. a V. J. (obe pracovníčky pošty v Lipanoch) boli vyslúchané na okolnosť, či poznajú obvineného a či si u nich uplatňoval výhru v 18. týždni Športky v sume 35 Kčs.

Nedostatočné zistenie skutočného stavu veci treba vidieť v tom, že svedkyne V. J. a A. K. (prípadne i ďalšie pracovníčky zberne Športky na pošte v Lipanoch) neboli vyslúchané k tvrdeniam obvineného, že na pošte v Lipanoch uplatňoval výhru na tiket, podaný v Zberni v Sabinove, na čo ho pracovníčka pošty v Lipanoch mala upozorniť. Vykonanie takéhoto dôkazu bolo potrebné so zreteľom na prvotnú výpoveď obvineného. Je pritom reálny predpoklad, že ak obvinený v Lipanoch skutočne predložil tiket podaný v Sabinove, budú sa pracovníčky pošty na taký prípad pamätať, pretože je všeobecne známe, že výhru treba uplatniť v zberni, kde bol tiket podaný a iný postup nie je zrejme bežný. Rovnako bolo potrebné odstrániť rozpory vo výpovediach obvineného a maloletého svedka M. B. o mieste nájdenia tiketu (obvinený tvrdí, že pri pošte, maloletý uvádzal, že pri stánku s párkami). Zisťovať príčiny rozporov vo výpovediach svedka M. K. ohľadne miesta stretnutia s obvineným (v Lipanoch, alebo na stanici v Sabinove) bolo potrebné pre objasnenie hodnovernosti tohto dôkazu. Výsluchom obvineného sa malo tiež zisťovať, prečo svedkovi M. K. nepovedal, že tiket našiel jeho syn, hoci svedkovi M. H. to povedal. Obvinený mal byť vyslúchaný tiež na okolnosť, či pri uvádzanom uplatnení výhry na pošte v Lipanoch bol sám, ak áno, prečo, keď sám tvrdí, že do Sabinova svedka M. K. bral len preto, že je negramotný a vedel, že bude musieť výhru podpísať. Treba súhlasiť s námietkou uplatnenou v sťažnosti pre porušenie zákona, že výsluch maloletého M. B. nemal byť vykonaný v prítomnosti matky maloletého svedka.

Podľa § 102 ods. 1 Tr. por. veta za bodkočiarkou k výsluchu osoby mladšej ako pätnásť rokov sa priberie pedagóg alebo iná osoba, majúca skúsenosti s výchovou mládeže, ktorá by so zreteľom na predmet výsluchu a stupeň duševného vývoja vyslúchanej osoby prispela k správne vedeniu výsluchu. Ak to môže prispieť k správne vykonaniu výsluchu, môžu byť pribraní i rodičia. Z povahy veci je zrejmé, že pribranie rodiča k výsluchu maloletého nie je namieste, ak rodič je zainteresovaný na výsledku trestného konania, tak ako tomu bolo v posudzovanej veci. Vzhľadom na mimoriadny význam výpovede maloletého svedka pre objasnenie veci bolo potrebné k výsluchu pribrať detského psychológa, resp. aj pedagóga (napr. učiteľku materskej školy, do ktorej maloletý chodí). Výsluchom maloletého svedka sa malo zisťovať i to, či pred výsluchom nebol ovplyvňovaný niekým, kto má záujem na výsledku konania. Vzhľadom na vek maloletého M. B. (šesť rokov) bude s prihliadnutím na ďalšie výsledky dokazovania potrebné zvážiť, či nie je namieste znalecky skúmať schopnosť svedka správne vnímať a reprodukovať; stupeň jeho rozumového vývoja a v náväznosti na to i jeho sklony ku klamstvu, vymýšľaniu a ovplyvniteľnosť svedka rodičmi a pod. Javí sa totiž málo pravdepodobné, že dieťa vo veku 6 rokov dokáže posúdiť na náhodne nájdenom tikete, či je tento platný a uchová ho bez toho, že by o tom povedalo matke, ktorá s ním bola, a tiket odovzdá až otcovi. Pravdovravnosť

maloletého svedka Mareka B. sa mala zisťovať aj výsluchom jeho učiteľky z materskej školy.

Až po doplnení dokazovania v naznačenom smere bude možné rozhodnúť, či obvinený sám falšoval predmetný tiket Športky, alebo k vyplateniu výhry predložil tiket nájdený, o ktorom nevedel, že je dopĺňovaný a v dôsledku toho neplatný. Zistenie týchto skutočností má zásadný význam pre právne posúdenie konania obvineného.

Ak sa preukáže, že obvinený po vyžrebovaní výherných čísiel Športky dodatočne upravil diel A tiketu tak, že podľa žrebovaných čísiel dopísal tretí stĺpec v úmysle získať výhru v treťom poradí v sume 12 541 Kčs a takto upravený tiket predložil v príslušnej zberni na výplatu výhry, naplnilo jeho konanie pojmové znaky pokusu trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 8 ods. 1 a § 132 ods. 1 písm. c) Tr. zák. účinného v čase spáchania skutku. Vzhľadom na ustanovenie § 16 ods. 1 Tr. zák. veta za bodkočiarkou by sa však takéto konanie podľa novely Trestného zákona (zákona č. 175/1990 Zb.) účinnej od 1. júla 1990 posúdilo podľa ustanovenia pre obvineného priaznivejšieho ako pokus trestného činu podvodu podľa § 8 ods. 1 a § 250 ods. 1, 2 zákona číslo 175/1990 Zb., nakoľko neplatnosť tiketu bola zistená a výhra nebola obvinenému vyplatená. Použitie ustanovenia odseku 2 § 250 zákona č. 175/1990 Zb. je odôvodnené výškou škody, ktorej spôsobenie konaním obvineného hrozilo. V zmysle § 89 ods. 14 zákona č. 175/1990 Zb. škodou nie malou sa rozumie suma dosahujúca najmenej trojnásobok najnižšej mesačnej mzdy ustanovenej všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Ak sa však preukáže, že obvinený sám tiket Športky neupravoval a ani o jeho dodatočnom upravení nevedel, pričom k vyplateniu výhry predložil tento v presvedčení, že ide o tiket platný, nemožno bez ďalšieho jeho konanie považovať za beztrestné.

Podľa § 453 ods. 1 Občianskeho zákonníka (v znení platnom pred

1. 1. 1992) 1) neoprávnený majetkový prospech má aj ten, kto si ponechá nájdenú vec. Ak nemožno nájdenú vec vrátiť tomu, kto ju stratil, treba nález hlásiť bez zbytočného odkladu miestnemu národnému výboru. Ak sa neprihlási vlastník nájdenej veci do roka, pripadá vec štátu. Nálezca má právo na náhradu nevyhnutných nákladov.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 veta druhá zákona Slovenskej národnej rady č. 63/1973 Zb., o lotériách a iných podobných hrách, /2/ na lotériách a iných podobných hrách sa zúčastňuje každý, kto zaplatí vklad (stávkku), ktorého návratnosť sa účastníkovi nezaručuje. Obdobne podľa § 2 bod 1. Herného poriadku stávkových hier a číselných lotérií usporadúvaných podnikom Sazka z 10. marca 1987 (ďalej len herný poriadok), platného v rozhodnom čase, tipovať môžu osoby staršie ako 18 rokov, ktoré riadne vyplnia tiket, podajú ho v stanovenom čase v zberni a zaplatia vklad.

Vzhľadom na skôr uvedené, obvinený po nájdení tiketu, o ktorom nevedel, že je falšovaný, a po zistení, že podľa tipovaných čísiel na tiket možno uplatniť výhru v treťom poradí, bol povinný tento ako nájdenú vec ohlásiť na obecnom úrade podľa miesta nález, keďže sám nebol vlastníkom tiketu ani tipujúcim a nemohol sa preto stať vlastníkom prípadnej výhry. Na tom nič nemôže zmeniť skutočnosť, že podnik Sazka po predložení výherného tiketu neskúma, kto je jeho vlastníkom. Treba uviesť, že samotný tiket má nepatrnú hodnotu iba do tej doby, kým nie je výherným. Takým sa stáva od doby, keď po žrebovaní čísiel Športky v príslušnom stávkovom týždni obsahuje platné tipy pre výhru v tom-ktorom poradí a ťahu až do doby piatich týždňov po žrebovaní príslušného stávkového týždňa. Podľa § 13 bod 2. Herného poriadku totiž tipujúci uplatňuje nárok na výplatu výhry predložením platného dielu A tiketu v tej zberni, kde tiket podal. Tento musí tipujúci uplatniť do piatich týždňov po žrebovaní príslušného stávkového týždňa.

Ak teda obvinený predložil v zberni nájdený tiket Športky, nevediac o jeho neplatnosti pre dodatočné

doplnenie tretieho stĺpca i v snahe získať výplatu výhry 12 541 Kčs v treťom poradí, o ktorej však musel vedieť, že mu nepatrí, pretože sám tiket nevyplnil, nepodal v zberni a ani nezaplatil vklad, smerovalo jeho konanie k privlastneniu si cudzej veci nie nepatrnej hodnoty, ktorá sa dostala do jeho moci nálezom. Takéto konanie by napĺňalo formálne znaky trestného činu zatajenia veci podľa § 254 ods. 1 Tr. zák., a nie znaky pokusu trestného činu krádeže podľa § 8 ods. 1 a § 247 ods. 1 Tr. zák. v znení zákona č. 175/1990 Zb. ako sa domnieva sťažovateľ.

Vzhľadom na to, že predmetný tiket objektívne pre neplatnosť (rozdielne vyplnenie dielov A a B) nebol prostriedkom spôsobilým pre vylákatie výhry, nemohol nastať následok predpokladaný v ustanovení § 254 ods. 1 Tr. zák., t. j. spôsobenie škody na cudzom majetku.

Podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. je pokusom trestného činu konanie nebezpečné pre spoločnosť, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu a ktorého sa páchatel dopustil v úmysle spáchať trestný čin ak k dokonaniu trestného činu nedošlo. Rozhodujúcim teda je, či konanie páchatela zamerané na spôsobenie následku uvedeného v zákone, posudzované vo svojom celku, je nebezpečné pre spoločnosť. Ak je takéto konanie pre spoločnosť nebezpečné, ide o pokus trestného činu, aj keď so zreteľom na spôsob tohto konania alebo pre zvolené prostriedky v konkrétnom prípade následok uvedený v zákone nenastane. Je vždy pritom potrebné v konkrétnom prípade posúdiť, ako sa konanie páchatela vzhľadom na použitý prostriedok priblížilo k následku uvedenému v zákone.

Podľa týchto zásad bude potrebné postupovať i pri skúmaní trestnej zodpovednosti obvineného v prípade, že sa preukáže, že nájdený tiket predložil na vyplatenie výhry, nevediac o tom, že tiket je falšovaný. Ak po objasnení všetkých rozhodných okolností bude konanie obvineného vykazovať potrebný stupeň spoločenskej nebezpečnosti, nemôže ho len skutočnosť, že predmetný tiket nebol pre svoje objektívne vlastnosti prostriedkom spôsobilým k získaniu predpokladanej výhry, zbaviť trestnej zodpovednosti. Takéto konanie by napĺňalo znaky pokusu trestného činu zatajenia cudzej veci podľa § 8 ods. 1 a § 254 ods. 1 Tr. zák.

Bez vykonania dokazovania v naznačenom smere nemohol okresný prokurátor zistiť skutočný stav veci a objektívne o nej rozhodnúť.

Poznámky pod čiarou:

1) Ustanovenie § 453 Obč. zák. (v pôvodnom znení) bolo od 1. 1. 1992 zrušené. Nález veci je teraz upravený v § 135 Obč. zák.

2) Zákon SNR č. 63/1973 Zb. bol novelizovaný zákonom SNR č. 194/1990 Zb. V Českej republike platí zákon ČNR č. 37/1973 Zb. novelizovaný zákonom ČNR č. 202/1990 Zb.